Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Speculum animae peccatricis

Jacobus <van Gruitrode>

[Köln], [um 1493]

Ca. II

urn:nbn:de:bsz:31-293388

Visual Library

Ca.ij.de pctõ in communi ⁊ q̃nta per pctm̄ incurrimus ſpiritualia detrimenta ſeu damna

Ui facit peccatū a dyabolo eſt qui peccauit ab initio Scribitur em̄ Job.iiij.caplo Peccatū eſt onus quod celum nō ſuſtinet nec terra vltimo ſuſtinebit. ſed deſcendit ad infernū cuȝ factore ſuo. Et ſciendū ſm Auguſtinū. q omne dictū factum vel cōcupitum cōtra legē dei eſt pctm̄ quod debet multū (q̇ ſaluari cupit) cū ſumma diligentia vitare Et hoc p̃cipue propter tria Primo qꝛ deo diſplicet ſumme Secundo qꝛ demonibꝰ valde placet Tercio quia homini valde nocet Dixi tibi pmo o hō q debes vitare cū ſumma diligentia om̄e peccatū. quia deo creatori tuo valde diſplicet. et ad hoc debes cogitare q̇d deus fecerit ppter odium pcti Ipſe quippe ppter pctm̄ fere diſſipauit omnia opa. ſcȝ totū mundū p diluuiū. vt habeẗ Gene. vij. Alij autē reges et potentes in p̄iudiciū inimicoꝝ ſuoꝝ depopulātur terras coꝝ. deus aūt diſſipauit terrā propriā. qꝛ peccatū intrauit terrā ſuam Item deus nō ſolum habet odio peccatum ipm verum etiā quicq̇d peccatū tangit Alij autē hoīes propter vinū corruptū nō pijciunt in mare vaſa aurea vl' argentea ſeruant vaſa ⁊ fundunt vinū. deus vero non modo peccatum ſed etiam vaſa peccati creaturas rationales. ſcilicet animas ad imaginē ſuam factas ⁊ cum ſuo preciſo ſanguine redemptas in odium peccati pijciet in oceanis inferni. ideo dicitur Sap̄. ix. odio ſunt deo impius et impietas eius Unde deus nō habet tam bonum amicum nec in celo nec in terra quē nō haberet odio vſq; ad mortē ſi in eo reperiret vnū pctm̄ mortale Vn̄ Petrus licet ardentius amaret xp̄m ceteris apoſtolis tamē xp̄s eum cōdemnaſſet ſi deceſſiſſet in pctō trine negationis Secundo q̃tum deus odiat peccatū oſtenditur qꝛ propter peccata mundi ſuū vnigenitū innocentē interfecit. quod teſtaẗ Iſa. liiij. dicens Propter ſcelus ppli mei pcuſſi euȝ. ipe nempe dei filius vt pecca tum interficeret ⁊ occideret tradidit in mortē aīam ſuam: vt dꝛ Iſa. li. Nullus aūt inueniẗ qui tm̄ odiat inimicum ſuuȝ et in odio eius vellet interficere vnigenitum proprium.

Tercio hoc idē oſtendit q̄ꝛ deus perſecutus eſt pc̄tm̄ ab ini
tio intantū ꝙ ꝓiecit illud de celo ꝛ vidēs ꝙ remāſerat in ter
ra ſcꝫ in mūdo. ip̄e in ꝓpria ꝑſona deſcēdit in mundū vt de
ipſo fugaret pctm̄. ꝛ tandē in die iudicij ꝓijciet ꝛ cōcludet ip
ſum in infernū. vn̄ Mich. vi. Proijciet in ꝓfundum maris
pctā noſtra. Quarto ꝙ deus odiat pctm̄ ptꝫ hac ſil'itudine.
q̄ꝛ bona mr̄ videt multū odire illud ꝓpter qd̄ puerꝝ ſuū in cli
banū ardentē poneret ꝛ nunq̄ꝫ eū inde traheret. ſic deus ꝓp
ter odiū pcti filios ſuos q̄s tm̄ dilexit ꝙ ꝓ illis mori voluit
in ignē extinguibilē ꝓijciet ſi inuenerit in eis pctm̄ mortale
Sic ḡ o peccatrix aīa legiſti q̄ꝫtum deus odio hꝫ pctm̄. tu ḡ
ſi placere ei cupis ſumme vites pctm̄ vt in te nō habeat lo/
cum. mulier em̄ eſſet multuꝫ infidelis q̄ hoīem ꝑmitteret in
lecto ſuo quē vir ſuus odio haberet. ꝛ ꝑ quē viro ſuo multa
mala eueniſſent. ſi ergo peccatum eſt quod ſumme odit xp̄s
animaꝝ ſponſus ꝛ propter quod ſibi multa mala acciderūt
et tandem ipſa mors. quare o kariſſime monitionem daui
dis ſequens dices. Cor mundum crea in me deus ꝛc̄. Se
cundo debes ſumma cum diligentia vitare peccatum max
ime mortale. q̄ꝛ ſumme dyabolo placet et ipſum letificat qd̄
triplici ſigno refereatur. Primo quia in nullo alio delecta/
tur nam neq̄ꝫ balneum aliud neq̄ꝫ argentum neq̄ꝫ aurum q̄/
rit. ſed tantum animas. Unde Gene. xiiij. in perſona eius
dicit Da mihi animas cetera tollo tibi Et Gregorius ibi/
dem nihil ſe feciſſe eſtimat cum animam non ſauciat: ſicut
enim rapax auis cor prede. ſic dyabolus hominis animam
maxime cupit Secundum ſignuꝫ. quia dyabolus ſumme
diligit peccatum propter eius aſſiduā temptationem. et q̄a
in perpetrando peccatū nunq̄ꝫ fatigat. nam ſex milibus an/
nis. et amplius peccata inceſſanter ꝑpetrauit nec fatigatur
ſemꝑ noua ꝓcurare. ideo cum deus eum Job. i. interroga/
uit dicens. Unde venis Reſpondit Circuiui terram ꝛ per
ambulaui eam tm̄ em̄ occupat in peccatis ſuggerendis ꝙ
non licet ei ſomnum capere Juxta illud Job. iij. Qui me co
medunt non dormiunt Tercium ſignum ꝙ peccatum ſum
me dyabolum letificat eſt ꝙ ip̄e nunq̄ꝫ potuit ſatiari pec/

catis nā infinita milia hoim pctīs iam deuorauit. et tñ ad/
huc famelicus eſt. et ſicut leo rugiens circuit q̄rens quē de/
uoret. vt dr. i. Pet. v. Et nō ſolū famelicus. ſed et litibūdus
Job. Abhorreſcit fluuius et non mirabit. et habet fiduciā
qꝫ influat iordanis in os eius. i. in eterna: fluuius: quem ab
ſorbet dyabolus et nō miratur ſunt peccatores cuꝫ impetu
currētes in os eius quos ſumme deſiderat abſorbere Exē
plum habet in vitaſpatꝝ in capitulo demonū. qualiter coꝝ
vnus laudatus et honoratus eſt a pncipe demonū et in ca
thedrā locatus. qm̄ fecerat fornicari vnū monachum queꝫ
xl.iiij. annis vix traxerat ad pctm̄. ergo anima peccatrix plo
re deberꝫ. eo qꝫ totiens letificaſti cōtra te inimicos tuos. ſcꝫ
demones quotiēs peccaſti mortaliter et de cetero p puram
cōfeſſionem et dignā ſatiſſactionē fac gaudere ſup te deum
tuū et angelos eius. gaudiū eſt em̄ angelis dei ſup vno pec
catore pñiam agente Lu. xv. Tercio debes ſummo ſtudio
vitare om̄e peccatū. qꝫ tibi ſumme nocet. nam pmo p pctm̄
ſepanur ab amore dei et efficiuntur eius inimici Jſa. lix.
Iniquitates noſtre diuiſerunt inter vos et deum. et pecca
ta noſtra phibuerunt faciem eius a nobis Vñ q̇cunqꝫ ſan
ctus in celo exiſtens peccaret. ſtatim decideret. ꝛ dei amici/
cia ad eum diſſolueret. Vñ Aug. Qui peccat in amicū ve/
riſſimum et fideliſſimuꝫ. dicit vitupabilis. q̇ vero peccat in
deum potentiſſimū et patrē piiſſimū quō non erit vitupabi
lis et abominabilis Quarto p pctm̄ obligat peccator ꝛ ad
iudicatur patibulo inferni. et qꝫ lex diuina nō multū diſcre
pat ab humana. ideo omnes legalis decreti tranſgreſſores
vel maieſtatis regie contēptores. i. om̄es peccatores merē
tur interire ſuſpendio ſcd̄m qꝫ ſignificat in Eſdra. xiiij. et in
dec. darij vbi dr ſic Et denunciet vt q̇cunqꝫ tranſgreſſi fue
rint aliq̇d ex his que ſcripta ſunt q̄ꝫtum ad pctm̄ cōmiſſio/
nis. aut ſpreuerint q̄ꝫtum ad pctm̄ omiſſionis. accipiat lig/
num de ſuis ppriis. i. de orto pprie ꝯſcie. ibi em̄ creſcit lig/
nuꝫ quo pctōr ſuſpendit et ſuſpendat. bona quoqꝫ ſua aſcri
bant. ſilr em̄ redeunt ad gl'iam regis celeſtis pctā reproboꝝ
ſicut gl'ia bonoꝝ. ecce kariſſime qd̄ lex humana corpalit fa/

cit hoc ſpiritual' lex diuina: Idē fere legit̃ Heſter. vij. Su/
ſpendite Amā in patibulo. p aman intelligit̃ iniquus et per
hunc peccatoꝛ quē rex celeſtis iubebit ſuſpendi in patibulo
inferni ſi eū in pctō moꝛtali inueniret Quinto em̄ pctm̄ ſpo
liat hoīem om̄i bono gr̄e in pn̄ti et gl'ie in futuro. puer. xiiij.
Miſeros facit hoīes pctm̄. eſt em̄ pctōꝛ paup. qꝛ nihil ha/
bet. imo p peccatū moꝛtale ſeipm̄ amiſit et in ſeruitutē dia/
boli trāſiuit. Paupioꝛ. qꝛ nihil p̄t lucrari. eo ꝙ opa merito
ria vel deo grata in tali ſtatu facere nō p̄t Sꝫ ꝛ paupimus
qꝛ nihil pōt ei dari. nam bona facta pro ſeipo nō pꝛoſunt ei
ad ſalutē. qꝛ nō viuit niſi quo ad coꝛpus. vn̄ dt Boetius li.
iiij. de ꝯſo. Hō prauus nō eſt hō niſi ſicut hō moꝛtuus. hō
em̄ p pctm̄ ſeparat̃ a lumine vniformi et excecat̃ atqꝫ ſubte/
nebꝛat̃ Sopho. i. Ambulabūt vt ceci qm̄ dn̄o peccauerūt
et in pſal. Neſcierūt neqꝫ intellexerunt ꝙ in tenebꝛis ambu/
lant. ꝛ Hiero. Deprimit̃ plane aīa p pctm̄ polluta interius
ne valeat ſuſpicere ſupius. hoc peccatū eſt ſicut putredo in
pomo. ſicut em̄ putredo in pomo aufert valoꝛē decoꝛē colo
rem et odoꝛē. odoꝛem fame. valoꝛem gl'ie. coloꝛem foꝛme. et
ſapoꝛē gr̄e. ſic putredo eſt om̄e pctm̄. nā de eo dicit̃ Iſa. xv.
Qui facit illud: luto vilioꝛ ē vita eius Et Augu. Tolerabi
lius canis putridus fetit hoībus ꝙ̄ aīā peccatrix deo: ideo
in q̄dam ſermone hec verba ait q̇bus quedā lubꝛicū a dicto
retraxit Quid pdeſt plena archa ſi inanis eſt conſcia bona
vis habere ꝛ bonus eſſe nō vis nō potes erubeſcere cū do/
mus tua plena eſt bonis ꝛ tu malis. q̇d em̄ eſt qđ velis ma
lum habere: dic mihi. mihi ꝯoīno non vxoꝛē. non filiū nō ſer
uum nō ancillā non tunicā poſtremo nō caligā: et tn̄ vis ha
bere malā vitam Rogo te p̄pone vitam tue calige. oīa que
circūiacent oculis tuis elegātia et pulchꝛa tibi cara ſunt et
tu tibiipſi vilis et fetidus es. ſi poſſent tibi reſpōdere bona
tua (q̇bus plena eſt domus tua) nō clamarent. ſicut tu vis
bona noſtra habere. ſic ꝛ nos volumus dn̄m bonū habere
tanta voce inuocant dn̄m deū cōtra te Ecce tanta bona de
diſti huic et ipe malus. q̇d pꝛodeſt em̄ ei qđ habet qn̄ eū (q̇
omnia dedit) nō habet Sexto p peccatū efficitur beſtialis

Unde Boetius. iiij. de ꝯſola. philo. Homo ꝓbus ꝓbitate
deſerta in beluā cōuertit. Et philo. in ethicis dī. ꝙ eſt peioꝛ
q̄ꝫ beſtia. q̇bus cōcoꝛdat Dauid dicēs: Hō cum in honoꝛe
eſſet. i. in gratia gratū faciente nō intellexit cōparatus eſt iu
mētis inſipientibꝰ ꝛ ſil'is factus eſt illis Septimo ꝛ vltimo
ex pctīs naſcit' diaboli ſeruilis filialitas Vñ ꝑmo Joh. iij.
Qui facit pctm̄ a diabolo eſt. ꝓ his oībus o infelix peccatoꝛ
miſerere aīe tue ꝛ noli pctm̄ inducere ſuꝑ eam. ſed que legi/
ſti tanta mala. offenſa videlicet dei. leticia inimici ꝛ dampnū
ꝓpꝛiuꝫ memoꝛare. agnoſce igit' o hō q̄ꝫ nobilis eſt aīa tua
q̄ꝫ grauia fuerūt illa vulnera eius. pro q̇bus neceſſe fuit illū
dn̄m vulnerari. ſi nō eſſent hec ad moꝛtē eternā nunq̄ꝫ ꝓ eo
rum remedio dei filius moꝛtuus eſſet. noli ergo vilipēdere
aīe tue paſſionē. cui a tāta maieſtate tantam vides exhiberi
cōpaſſionē. fudit ip̄e luchꝛimas ꝓ te. laua et tu per ſingulas
noctes lectuꝫ tuū cōpunctione et lachꝛimaꝝ aſſiduitate. fu
dit ip̄e ſanguinē pro te. funde et tu tuuꝫ quotidianā coꝛdis
afflictionē. noli attendere q̇d caro velit ſed q̇d ſpūs poſcit.
Nā vt dī Grego. vñ caro ad tp̄s ſuauiter viuit inde ſpūs in
eternum cruciat'. ꝛ quo plus caro punitur in hac vita tanto
plus gaudebit in futura Aug. Voluntarie nunc poſtpona
mus ꝓ xp̄o q̄n̄q̄ꝫ dimittenda: ne qđ abſit. ꝓ trāſitoꝛijs amit
tamus eterna ſi eīm tibi diceret' carnis voluptatibꝰ fruere ſi
cut placet. ea tñ cōditione ꝙ tibi poſtea oculi eruant'. ſeu ꝙ
omne ſolaciuꝫ tollat' tibi toto tp̄e vite tue ꝛ ꝙ in fame ꝛ ſiti
et in oīm̄ cruciati et miſeria viuas nunq̄ꝫ tale bonuꝫ habere
velles. vt poſt illud tot damna ſuſciperes et q̇d tota hec vi/
ta vbi nec menſis eſt nec vnius dei vel hoꝛe ſpacium ad il/
lius eterne infelicitatis inferni compationē. cui neq̄ꝫ finis ē
neq̄ꝫ pena ſimilis inuenitur Hec Auguſtinus

De penitētia cito facienda. Ca. iij.

Qui non accipit crucē et ſeq̇tur me nō eſt me dignꝰ:
Mat: xiiij: Per hanc crucem pn̄īa deſignat' quam
de neceſſitate quilibet peccatoꝛ debet ſuſcipere ꝛ ꝑ
ſeueranter tolerare ſi in eterna beatitudine cupit regnare cū
xp̄o. Unde Hiero. in ep̄la ad Suſannam Neceſſaria ē pe/